

15. janúar 2004

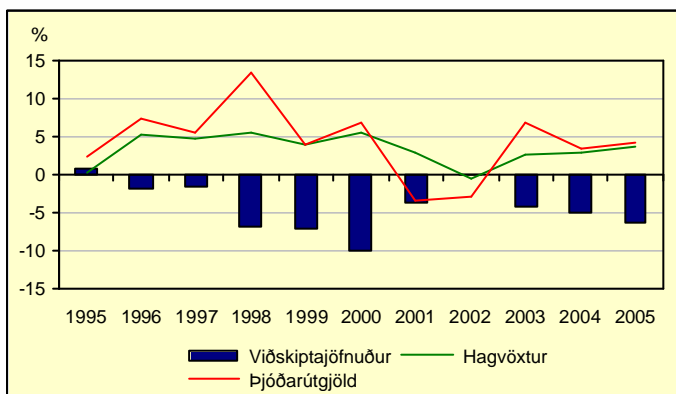
Ný þjóðhagsspá fjármálaráðuneytisins

Helstu niðurstöður. Fjármálaráðuneytið birtir í dag [nýja þjóðhagsspá](#). Helstu niðurstöður eru þessar:

Talið er að hagvöxtur 2003 hafi orðið um 2½%, um ¾% meiri en áður var spáð. Aukinn hagvöxtur má fyrst og fremst rekja til mikillar aukningar þjóðarútgjalda, bæði neyslu heimilanna og fjárfestingar jafnt opinberra aðila sem einkaaðila. Aftur á móti er gert ráð fyrir 3% hagvexti í ár, ½% minna en í haustspánni sem einkum stafar af meiri innflutningi. Árið 2005 er munurinn frá haustspánni mun meiri þar sem nú er spáð 3½% hagvexti, 2% minna en áður bæði vegna minni einkaneyslu og tilfærslu í stóriðjufrámkvæmdum milli ára.

Aukin þjóðarútgjöld og minni útflutningur árið 2003 koma fram í auknum viðskiptahalla sem er talin geta orðið um 35 milljarðar króna, 15 milljörðum meira en í haustspánni. Þetta er líka meginskýring meiri viðskiptahalla árin 2004 og 2005 en áður var spáð. Þannig er hallinn talinn geta orðið 44½ milljarður króna í ár og 57 milljarðar á næsta ári. Sem fyrr má fyrst og fremst rekja mikinn viðskiptahalla til stóriðjufrámkvæmdanna.

Verðbólga er talin haldast tiltölulega stöðug á næstu árum. Þannig er spáð 2½% meðalhækkun neysluverðs árið 2004 og 2¾% hækkun árið 2005. Atvinnuleysi hefur hins vegar reynst þrálátara en fyrri spár gerðu ráð fyrir en talið er að það muni fara lækkandi á næstu misserum.

Líkt og í haustspánni er að svo stöddu ekki reiknað með áhrifum af stækkun Norðurláls í þessari spá þar sem endanleg ákvörðun liggur ekki fyrir. Verði af stækkuninni getur hagvöxtur orðið ½% meiri árin 2004 og 2005.

Mikilvægar forsendur spár um þróun verðlags og atvinnuleysi eru að niðurstaða kjarasamninga leiði til hóflegra launabreytinga og að fylgt verði aðhaldssamri stefnu í ríkisfjármálum í takt við það sem kynnt var í langtímaáætlun ríkisstjórnarinnar í haust. Mikilvægustu verkefni hagstjórnar eru að tryggja að þessi markmið gangi eftir.

Framvinda efnahagsmála 2003. Efnahagsþróunin á nýliðnu ári einkenndist öðru fremur af miklum vexti þjóðarútgjalda sem eru talin hafa aukist um 6¾% samanborið við 3% lækkun að raungildi árið 2002. Samhliða ört vaxandi þjóðarútgjöldum hefur viðskiptahallinn við útlönd aukist. Gert er ráð fyrir að hagvöxtur hafi verið um 2½% á síðastliðnu ári, verðbólga líðlega 2% og atvinnuleysi 3¼% af vinnuafli.

Efnahagshorfur 2004 og 2005. Á nýbyrjuðu ári er reiknað með að sjávarafli aukist um 6½%. Hér er meðal annars gert ráð fyrir að loðnveiði verði með svipuðum hætti og undanfarin ár. Einnig er reiknað með að virkjunarfrámkvæmdir við Kárahnjúka fari vaxandi á þessu ári í samræmi við áætlanir

Landsvirkjunar og að byrjað verði á framkvæmdum við byggingu álvers og hafnaraðstöðu á Reyðarfirði.

Á árinu 2004 er gert ráð fyrir að hagvöxtur glæðist og nemi um 3%. Hagvöxturinn er fyrst og fremst borinn uppi af einkageiranum. Vöxtur hins opinbera er hins vegar talinn verða innan við 1%. Með auknum stóriðjufrámkvæmdum og vaxandi þjóðarútgjöldum stefnir óhjákvæmilega í aukinn viðskiptahalla. Verðbólga er talin verða um 2½% á árinu. Niðurstaða kjarasamninga og gengisþróun krónunnar munu ráða miklu um verðlagsþróunina bæði á þessu og næsta ári. Reiknað er með að kaupmáttur ráðstöfunartekna á mann aukist um 2%. Eftirspurn eftir vinnuafli mun væntanlega aukast og gert er ráð fyrir að atvinnuleysi verði um 3% að meðaltali fyrir árið í heild en fari lækkandi eftir því sem á árið líður.

Árið 2005 er reiknað með að hagvöxtur verði um 3½% og þjóðarútgjöld vaxi um 4¾%. Viðskiptahallinn heldur áfram að aukast. Þrátt fyrir aukna framleiðslu og horfur um vaxandi almenna eftirspurn er gert ráð fyrir því að stöðugleikinn í verðlagsmálum haldist áfram að því gefnu að launahækkningar verði hóflegar. Í spánni er gert ráð fyrir að kaupmáttur ráðstöfunartekna á mann hækki um 3¾%. Í því mati gæti meðal annars áhrifa af ráðgerðri lækkun tekjuskatts einstaklinga. Atvinnuleysi minnkar og verður samkvæmt spánni um 2¾% að meðaltali. Á þessum forsendum er reiknað með að verðbólga haldist hófleg og verði um 2¾%.

Áhrif stækkunar Norðurláls. Á þessari stundu liggur ekki fyrir endanleg ákvörðun um fyrirhugaða stækkun verksmiðju Norðurláls í Hvalfirði. Núverandi áform hafa í för með sér tvöföldun á framleiðslugetu eða úr 90 þúsund tonna ársframleiðslu í 180 þúsund tonn en reiknað er með að verksmiðjan nái fullum afköstum árið 2007. Auk þess eru hugmyndir um enn frekari stækkun, um 60 þúsund tonn, sem kæmi til framkvæmda á árunum 2008-2009. Slík viðbótarstækkun hefði í för með sér minni samdrátt í hagvexti og atvinnu en ella við lok stóriðjufrámkvæmdanna á Austurlandi. Samhliða stækkun verksmiðjunnar um 90 þúsund tonn er ráðgert að Hitaveita Suðurnesja og Orkuveita Reykjavíkur leggi til raforku, samtals um 160 MW. Áætlaður stofnkostnaður vegna stækkunar Norðurláls nemur rúmlega 300 milljónum bandaríkjadala og stofnkostnaður vegna jarðvarmavirkjana og flutningslína um 17 milljörðum króna. Áætlað er að framkvæmdirnar í heild þurfi rúmlega 1.300 ársverk á framkvæmdatímanum 2004-2006.

Stækkun Norðurláls um 90 þúsund tonn hefði umtalsverð áhrif á þá þjóðhagsspá sem hér er kynnt. Þannig má ætla að hagvöxtur geti orðið um ½% meiri á árunum 2004 og 2005 eftir af framkvæmdunum verður. Hins vegar er reiknað með að hagvöxtur geti orðið tæplega ½% minni árið 2006 og óbreyttur árið 2007. Viðskiptahallinn gagnvart útlöndum verður töluvert meiri en í grunnþæmi, eða um 8½% af landsframleiðslu í stað 6¼% árið 2005, enda munu þessar framkvæmdir leiða til aukins innflutnings vegna einkaneyslu, fjárfestingar atvinnuvega og íbúðabygginga, auk framkvæmdanna sjálfrá. Að öðru óbreyttu má gera ráð fyrir að verðbólga muni aukast samhliða stækkun Norðurláls auk þess sem gera má ráð fyrir að gengi krónunnar muni haldast herra um lengri tíma en ella.

Birting nýs efnis á vefsíðu ráðuneytisins

Vakin er athygli á nýju efni um efnahags- og ríkisfjármál sem birt er á vefsíðu fjármálaráðuneytisins. Þetta er í fyrsta lagi [Þróun helstu hagtalna](#) bæði línurit og talnaefnið á bak við myndirnar. Hagtölurnar eru uppfærðar jafnóðum og nýtt efni liggur fyrir. Í öðru lagi eru ítarlegar [Tölur um efnahags- og ríkisfjármál](#) sem alla jafna birtast í Þjóðarþýskapnum og fjárlagafrumvarpi. Tölurnar eru uppfærðar jafnóðum og tilefni gefst til. Loks er hafin birting [Annáls efnahagsmála](#). Allt þetta efni er birt jöfnum höndum á íslensku og ensku.

Tekjur ríkissjóðs jan-nóvember		
	2001-2002	2002-2003
12 mánaða breytingar, %		
Skatttekjur alls	3,5	7,6
Tekjuskattar	4,2	7,7
Tryggingagjöld	6,3	11,8
Eignarskattar	1,6	-21,8
Veltuskattar	2,5	9,7
Tekjur alls	5,1	11,1

Gjöld ríkissjóðs jan-nóvember		
	2001-2002	2002-2003
12 mánaða breytingar, %		
Almenn mál	16,0	1,7
Félagsmál	12,4	11,8
Atvinnumál	3,9	15,6
Vaxtagjöld	6,3	-23,3
Önnur útgjöld	2,4	13,9
Gjöld alls	10,5	8,6

Greiðsluafkoma ríkissjóðs jan-nóvember		
	2002	2003
M.kr.		
Handbært fé frá rekstri	-18.135	-22.184
Hr. lánsfjárfjöfnuður	-10.015	-1.631
Afborgun lána	-32.463	-30.666
Br. lánsfjárfjöfnuður	-50.728	-39.172
Lántökur	46.826	39.087
Greiðsluafkoma	-3.902	-86

Ýmsar hagtölur		
	2002	2003
12 mánaða breytingar, %		
Verðbólga - janúar 2004	1,4	2,4
Kjarnaverðb.1- jan. 2004	2,1	2,7
Launavísitala - nóvember	5,7	5,5
Heildarvelta janúar-ágúst	7,0	-0,2
Smá.velta janúar-ágúst	6,6	2,3
Atvinnuleysi - nóvember	2,8	3,0